

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

2. september 2021 *

Eelotsusetaotlus – Finantssüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimine – Direktiiv (EL) 2015/849 – Direktiiv 2005/60/EÜ – Rahapesukuritegu – Eelkuriteo toimepanija toime pandud rahapesu („omaenda kuritegeliku raha pesu“)

Kohtuasjas C-790/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Curtea de Apel Braşovi (Braşovi apellatsioonikohus, Rumeenia) 14. oktoobri 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 24. oktoobril 2019, menetluses

Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov

versus

LG,

MH,

menetluses osales:

Agencia Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Arabadjiev, kohtunikud A. Kumin, T. von Danwitz, P. G. Xuereb ja I. Ziemele (ettekandja),

kohtujurist: G. Hogan,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov, esindaja: C. Constantin Sandu,

* Kohtumenetluse keel: rumeenia.

- Rumeenia valitsus, esindajad: E. Gane ja L. Lițu,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Vláčil ja L. Dvořáková,
- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,
- Euroopa Komisjon, esindajad: T. Scharf, M. Wasmeier, R. Troosters ja L. Nicolae, hiljem T. Scharf, M. Wasmeier ja L. Nicolae,

olles 14. jaanuari 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Käesolev eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT 2015, L 141, lk 73), artikli 1 lõike 3 punkti a.
- 2 Taotlus on esitatud LG ja MH suhtes algatatud kriminaalmenetluses, milles neid süüdistatakse vastavalt rahapesukuriteo täideviimises ja selles osalemises.

Õiguslik raamistik

Euroopa Nõukogu õigus

EIÕK protokoll nr 7

- 3 Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) protokoll nr 7 artiklis 4 „Teistkordse kohtumõistmise ja karistamise keelamine“ on sätestatud järgmist:

„1. Mitte kellegi üle ei või sama riigi jurisdiktsiooni alusel teist korda kohut mõista ning kedagi ei või kriminaalkorras karistada teo eest, milles ta on juba selle riigi seaduse alusel ja kriminaalmenetluse korras lõplikult õigeks või süüdi mõistetud.

[...]“.

Strasbourgigi konventsioon

- 4 Strasbourgis 8. novembril 1990 alla kirjutatud Euroopa Nõukogu rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise konventsiooni (*European Treaty Series*, nr 141; edaspidi „Strasbourgigi konventsioon“) artikli 1 punkt a on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas konventsioonis tähendab:

- a) *kriminaaltulu* kuritegelikul teel saadud majanduslikku hüve. Selleks võib olla käesoleva artikli punktis b nimetatud vara.“

- 5 Selle konventsiooni artikli 6 lõiget 1 ja 2 on ette nähtud järgmist:

„1. Osalisriik määratleb oma põhiseadusele ja oma õiguse põhimõtetele tuginedes seadustes kuritegudena järgmised tahtlikult toimepandud teod:

- a) kriminaaltuluna saadud vara teadlik muundamine või üleandmine, et varjata vara ebaseaduslikku päritolu, ning kaasaaitamine eelkuriteo toimepannud isikule tema tegevuse õiguslike tagajärgede vältimiseks;

[...]

„2. Lõiget 1 kohaldades:

[...]

- b) võib ette näha, et lõikes 1 nimetatud tegusid eelkuriteo toimepannud isiku toimepanduna ei peeta kuritegudeks;

[...]“.

Varssavi konventsioon

- 6 Varssavis 16. mail 2005 alla kirjutatud Euroopa Nõukogu rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise ning terrorismi rahastamise konventsioon (*European Treaty Series*, nr 198; edaspidi „Varssavi konventsioon“), mis jõustus 1. mail 2008, artikli 1 punktis a on mõistel „kriminaaltulu“ sama määratlus mis Strasbourgigi konventsioonis.

- 7 Selle konventsiooni artikli 9 lõiked 1 ja 2 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Osalisriik määratleb oma põhiseadusele ja oma õiguse põhimõtetele tuginedes seadustes kuritegudena järgmised tahtlikult toimepandud teod:

- a) kriminaaltuluna saadud vara teadlik muundamine või üleandmine, et varjata vara ebaseaduslikku päritolu, ning kaasaaitamine eelkuriteo toimepannud isikule tema tegevuse õiguslike tagajärgede vältimiseks;

[...]

„2. Lõiget 1 kohaldades:

[...]

b) võib ette näha, et lõikes 1 nimetatud tegusid eelkuriteo toimepannud isiku toimepanduna ei peeta kuritegudeks;

[...]“.

Strasbourggi ja Varssavi konventsiooni seletuskirjad

- 8 Strasbourggi ja Varssavi konventsiooni seletuskirjades on märgitud, et Strasbourggi konventsiooni artikli 6 lõike 2 punkt b ja Varssavi konventsiooni artikli 9 lõike 2 punkt b võtavad arvesse asjaolu, et teatavates riikides ei ole eelkuriteo toimepanija oma riigisisese karistusõiguse aluspõhimõtete kohaselt toime pannud täiendavat süütegu, kui ta paneb toime selle eelkuriteo tagajärjel saadud vara rahapesu, samas kui teised riigid on juba vastu võtnud sellise sisuga õigusakte.

Liidu õigus

Raamotsus 2001/500/JSK

- 9 Nõukogu 26. juuni 2001. aasta raamotsuse 2001/500/JSK, milles käsitletakse rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist (EÜT 2001, L 182, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 158), artiklis 1 on ette nähtud järgmist:

„Organiseeritud kuritegevuse vastaste meetmete tõhustamiseks võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et [Strasbourggi] konventsiooni järgmiste artiklite suhtes ei tehtaks ega hoitaks jõus reservatsioone:

[...]

b) artikli 6 suhtes, kui tegemist on raskete õigusrikkumistega. Niisugused õigusrikkumised peavad igal juhul hõlmama õigusrikkumisi, mille eest määratava karistuse ülemmäär on üle aasta kestev vabadusekaotus või vabadust piirav julgeolekumeede või, nendes riikides, mille õigussüsteemis on kehtestatud õigusrikkumiste alammäär, vähemalt kuus kuud kestev vabadusekaotus või vabadust piirav julgeolekumeede.“

- 10 Selle raamotsuse artiklis 2 on sätestatud järgmist:

„Iga liikmesriik võtab vastavalt oma karistussüsteemile vajalikud meetmed tagamaks, et [Strasbourggi] konventsiooni artikli 6 lõike 1 punktides a ja b märgitud õigusrikkumisi karistatakse käesoleva raamotsuse artikli 1 punkti b kohaselt vabadusekaotusega, mille ülemmäär on mitte vähem kui 4 aastat.“

Direktiiv 2005/60/EÜ

- 11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta direktiivi 2005/60/EÜ rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta (ELT 2005, L 309, lk 15) põhjendused 1, 5 ja 48 on sõnastatud järgmiselt:

„(1) Suured „musta raha“ vood võivad kahjustada rahandussektori stabiilsust ja ohustada siseturgu ning terrorism kõigutab meie ühiskonna alustalasid. Lisaks kriminaalõigusel põhinevale lähenemisele saab rahapesu tulemuslikult vältida rahandussüsteemi abil.

[...]

(5) Rahapesu ja terrorismi rahastamine toimub sageli rahvusvahelises keskkonnas. Üksnes siseriiklikul tasandil või isegi [Euroopa Liidu] tasandil vastuvõetavatel meetmetel on ainult väga piiratud mõju, kui arvesse ei võeta rahvusvahelist koordineerimist ja koostööd. [Liidu] poolt käesolevas valdkonnas vastuvõetavad meetmed peaksid seetõttu olema kooskõlas muude rahvusvahelisel tasandil ettevõetud tegevustega. [Liidu] tegevus peaks jätkuvalt arvestama eelkõige juhtivaima rahvusvahelise rahapesu ja terrorismi rahastamisega võitleva organi, kelleks on rahapesuvastane töökond, edaspidi „FATF“, soovitusi. Kuna FATFi soovitusi 2003. aastal oluliselt muudeti ja täiendati, peaks ühenduse direktiiv olema selle uue rahvusvahelise standardiga vastavuses.

[...]

(48) Käesolev direktiiv vastab põhiõigustele ja järgib põhimõtteid, mis on tunnustatud eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga. Direktiivi ei tohi tõlgendada ega rakendada viisil, mis pole kooskõlas [EIÕKga].“

- 12 Nimetatud direktiivi artikli 1 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud järgmist:

„1. Liikmesriigid tagavad, et rahapesu ja terrorismi rahastamine on keelatud.

2. Käesoleva direktiivi raames käsitletakse rahapesuna järgmist tahtlikku tegevust:

- a) vara muundamine või ülekandmine, kui on teada, et selline vara on saadud kuritegelikust tegevusest või selles osalemisest, eesmärgiga varjata või hoida saladuses vara ebaseaduslikku päritolu või abistada kuritegelikus tegevuses osalenud isikut, et ta saaks hoiduda oma tegude õiguslikest tagajärgedest;
- b) vara tõelise olemuse, päritolu, asukoha, käsutamiseviisi, ümberpaigutamise, omandiõiguse või muude varaga seotud õiguste varjamine või saladuses hoidmine, kui on teada, et selline vara on saadud kuritegelikust tegevusest või selles osalemisest;
- c) vara omandamine, valdamine või kasutamine, kui selle saamisel on teada, et selline vara on saadud kuritegelikust tegevusest või selles osalemisest;
- d) eeltoodud alapunktides nimetatud tegudes osalemine, seotus nendega, nende toimepanemise katsed ning nendele kaasaaitamine ja kihutamine või nende soodustamine või nendeks nõuandmine.“

- 13 Direktiivi 2005/60 artiklis 5 [...] on sätestatud, et „[l]iikmesriigid võivad käesoleva direktiiviga reguleeritud valdkonnas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks vastu võtta või kehtima jätta käesoleva direktiivi sätetest rangemad sätted“.

Direktiiv 2015/849

- 14 Direktiivi 2015/849 artiklis 1 on sätestatud järgmist:

„1. Käesoleva direktiivi eesmärk on tõkestada liidu finantsüsteemi kasutamist rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil.

2. Liikmesriigid tagavad, et rahapesu ja terrorismi rahastamine on keelatud.

3. Käesoleva direktiivi kohaldamisel käsitatakse rahapesuna järgmist tahtlikku tegevust:

a) vara muundamine või üleandmine, kui on teada, et selline vara on saadud kuritegelikust tegevusest või selles osalemisest, eesmärgiga varjata vara ebaseaduslikku päritolu või abistada kuritegelikus tegevuses osalevat isikut, et see isik saaks hoiduda oma tegude õiguslikest tagajärgedest;

b) vara tõelise olemuse, päritolu, asukoha, käsutamiseviisi, ümberpaigutamise, omandiõiguse või muude varaga seotud õiguste varjamine, kui on teada, et selline vara on saadud kuritegelikust tegevusest või selles osalemisest;

c) vara omandamine, valdamine või kasutamine, kui selle saamisel on teada, et selline vara on saadud kuritegelikust tegevusest või selles osalemisest;

d) punktides a, b ja c osutatud tegudes osalemine, seotus nendega, nende toimepanemise katsed ning nende kaasaitamine ja kihutamine või nende soodustamine või nendeks nõuandmine.

[...]“.

Direktiiv (EL) 2018/1673

- 15 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/1673 rahapesu vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse abil (ELT 2018, L 284, lk 22) põhjendustes 1 ja 11 on märgitud järgmist:

„(1) Rahapesu ning sellega seotud terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse rahastamine on liidus endiselt suured probleemid, mis kahjustavad finantssektori usaldusväarsust, stabiilsust ja mainet ning ohustavad liidu siseturgu ja sisejulgeolekut. Et neid probleeme lahendada ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi [2015/849] kohaldamist täiendada ja edendada, on käesoleva direktiivi eesmärk võidelda rahapesu vastu kriminaalõiguse abil, võimaldades pädevatel asutustel teha piiriülest koostööd tõhusamalt ja kiiremini.

[...]

(11) Liikmesriigid peaksid tagama, et teatavat tüüpi rahapesu on karistatav ka siis, kui selle on toime pannud isik, kelle kuritegeliku tegevuse tõttu asjaomane vara saadi (omaenda kuritegeliku raha pesu). Kui rahapesu ei piirdu sellisel juhul ainult vara omamise või kasutamisega, vaid hõlmab ka vara ülekandmist, muundamist, varjamist või saladuses hoidmist ning põhjustab suuremat kahju, kui kuritegeliku tegevusega on juba tekitatud, näiteks kui kuritegelikust tegevusest saadud vara on pandud ringlusse ning seejuures on varjatud vara ebaseaduslikku päritolu, peaks selline rahapesu olema karistatav.“

16 Selle direktiivi artiklis 3 „Rahapesukuriteod“ on sätestatud järgmist:

„1. Liikmesriigid võtavad meetmed, millega tagada, et järgmised tegevused on karistatavad kuritegudena, kui need on toime pandud tahtlikult:

a) vara muundamine või üleandmine, kui on teada, et see vara on saadud kuritegelikust tegevusest, eesmärgiga varjata või hoida saladuses vara ebaseaduslikku päritolu või abistada kuritegelikus tegevuses osalevat isikut, et see isik saaks hoiduda oma teo õiguslikest tagajärgedest;

b) vara tõelise olemuse, päritolu, asukoha, käsutamiseviisi, ümberpaigutamise, omandiõiguse või muude varaga seotud õiguste varjamine või saladuses hoidmine, kui on teada, et vara on saadud kuritegelikust tegevusest;

c) vara omandamine, valdamine või kasutamine, kui selle saamisel on teada, et vara on saadud kuritegelikust tegevusest.

2. Liikmesriigid võivad võtta meetmeid, millega tagada, et lõikes 1 osutatud tegevus on karistatav kuriteona, kui teo toimepanija kahtlustas või oleks pidanud teadma, et vara on saadud kuritegelikust tegevusest.

[...]

5. Liikmesriigid võtavad meetmed, millega tagada, et lõike 1 punktides a ja b osutatud tegevus on karistatav kuriteona, kui selle panid toime isikud, kes tegelesid või olid seotud kuritegeliku tegevusega, mille tulemusel vara saadi.“

17 Nimetatud direktiivi artikli 13 lõike 1 kohaselt jõustavad liikmesriigid selle direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 3. detsembriks 2020.

Rumeenia õigus

18 Direktiiv 2005/60 võeti Rumeenia õigusesse üle 7. detsembri 2002. aasta seadusega nr 656/2002 rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlemise ja tõkestamise meetmete kohta (Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului; *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 904, 12.12.2002) põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal kehtinud redaktsioonis (edaspidi „seadus nr 656/2002“).

19 Seaduse nr 656/2002 artikli 29 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Rahapesukuriteo eest karistatakse 3 kuni 12aastase vabadusekaotusega ja rahapesukuritegu on:

- a) vara muundamine või üleandmine, kui on teada, et selline vara on saadud kuriteo toimepanemisest, eesmärgiga varjata või hoida saladuses vara ebaseaduslikku päritolu või abistada kuritegelikus tegevuses osalevat isikut, et see isik saaks hoida kõrvale uurimisest, kohtumõistmisest või karistuse täideviimisest;
- b) vara tõelise olemuse, päritolu, asukoha, käsutamiskiisi, ümberpaigutamise, omandiõiguse või muude varaga seotud õiguste varjamine või saladuses hoidmine, kui on teada, et vara on saadud süüteo toimepanemisest;
- c) vara omandamine, valdamine või kasutamine, kui isik teab, et see on saadud süüteo toimepanemisest.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 20 Tribunalul Braşov (Braşovi esimese astme kohus, Rumeenia) mõistis süüdistatav LG-le 15. novembril 2018 aastatel 2009–2013 toime pandud 80 kuriteo eest karistuseks ühe aasta ja üheksa kuu pikkuse vabadusekaotuse tingimisi, olles mõistnud ta vastavalt rahapesu ennetamist ja tõkestamist käsitleva seaduse nr 656/2002 artikli 29 lõike 1 punktile a süüdi rahapesus. Asjaomane kapital oli saadud LG toimepandud maksupettuse teel. Maksupettustega seotud menetlused lõpetati pärast seda, kui asjaomane isik maksis võlgnetavad summad tagasi.
- 21 See kohus tuvastas, et LG ei olnud aastatel 2009–2013 kirjendanud tema juhitud äriühingu raamatupidamises maksudokumente, mis tõendavad tulu laekumist, ning seda tuleb pidada „maksupettuseks“ Rumeenia õiguse tähenduses. Maksudest kõrvalehoidmisest saadud raha kanti pärast seda üle teise äriühingu kontole, mida juhtis MH, ning LG ja MH võtsid selle raha seejärel välja. See ülekanne tehti vastavalt võlanõude loovutamise lepingule, mille olid omavahel sõlminud LG, tema juhitud äriühing ja MH juhitud äriühing. Loovutamislepingu kohaselt maksid LG juhitud äriühingu kliendid need summad, mida see äriühing LG-le võlgnes, MH juhitud äriühingu kontole.
- 22 Tribunalul Braşov (Braşovi esimese astme kohus) tuvastas samuti, et MH aitas LGd rahapesukuriteo toimepanemises, kuid mõistis ta õigeks, kuna ei olnud täidetud kuriteo süüksarvamise tingimus, sest ei olnud tõendatud, et asjaomane isik teadis, et LG oli toime pannud maksupettuse tulemusel saadud kapitali rahapesu.
- 23 Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşovi (Braşovi esimese astme kohtu juures tegutsev prokurör, edaspidi „riiklik süüdistaja“), süüdistatav LG ja tsiviilhageja Agenția Națională de Administrare Fiscală, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov (riigi maksuamet – maksuameti Brasovi maakonna haru) esitasid 13. detsembril 2018 Curtea de Apel Braşovile (Braşovi apellatsioonikohus, Rumeenia) Tribunalul Braşovi (Braşovi esimese astme kohus) otsuse peale apellatsioonkaebused.

- 24 LG loobus hiljem oma apellatsioonkaebusest. Riikliku süüdistaja apellatsioonkaebus puudutab eelkõige MH õigeksmõistmist rahapesule kaasaaitamises. Tsiviilhageja vaidlustab omakorda menetluse käigu tsiviilasjas pärast kriminaalmenetlust seoses kahjuhüvitise ja intresside summaga, mis mõisteti välja süüdistatavalt.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab, et ta palub tõlgendada direktiivi 2015/849, kuigi seda ei ole Rumeenia õigusesse ettenähtud tähtaja jooksul üle võetud, kuna selles direktiivis on rahapesu määratletud sama moodi nagu direktiivis 2005/60, mis kehtis põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal ja mis võeti Rumeenia õigusesse üle seadusega nr 656/2002.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et direktiivi 2015/849 artikli 1 lõike 3 punkti a tuleb tõlgendada nii, et rahapesukuriteo, mis on laadilt eelkuriteo tagajärjel toimepandud kuritegu, toimepanija ei saa olla selle eelkuriteo toimepanija.
- 27 Niisugune tõlgendus tuleneb direktiivi 2015/849 põhjendustest ja artikli 1 lõikest 3 ning grammatilisest, semantilisest ja teleoloogilisest analüüsist seoses väljendiga „kui on teada, et selline vara on saadud kuritegelikust tegevusest“, mis omab tähendust ainult siis, kui eelkuriteo toimepanija oleks erinev isik kui rahapesukuriteo toimepanija. Lisaks ei ole direktiivi 2015/849 artikli 1 lõike 3 punkti a lause viimane osa („või abistada kuritegelikus tegevuses osalevat isikut, et see isik saaks hoiduda oma tegude õiguslikest tagajärgedest“) seotud mitte rahapesu toimepanijaga, vaid eelkuriteo toimepanijaga.
- 28 Lisaks leiab see kohus, et seisukoht, et eelkuriteo toimepanija võib olla ka rahapesu toimepanija, tähendaks *ne bis in idem* põhimõtte eiramist.
- 29 Neil põhjustel otsustas Curtea de Apel Braşov (Braşovi apellatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi [2015/849] artikli 1 lõike 3 punkti a tuleb tõlgendada nii, et isik, kes paneb toime rahapesukuriteo koosseisule vastava konkreetse teo, on alati eraldiseisev isikust, kes paneb toime eelkuriteo (eelkuriteo, millest saadakse rahapesu esemeks olev raha)?“

Menetlus Euroopa Kohtus

- 30 Euroopa Kohus palus 6. jaanuari 2020. aasta kirjas eelotsusetaotluse esitanud kohtul kinnitada, et LG on Tribunalul Brasovi (Braşovi esimese astme kohus) 15. novembri 2018. aasta kohtuotsuse peale esitatud apellatsioonkaebuse tagasi võtnud, ning kui vastus on jaatav, siis mil määral on vastus esitatud küsimusele põhikohtuasja lahendamiseks endiselt vajalik.
- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kinnitas vastuses sellele kirjale, mis saabus Euroopa Kohtusse 16. jaanuaril 2020, et LG on apellatsioonkaebuse tagasi võtnud, ilma et see tagasivõtmine mõjutaks eelotsusetaotluse asjakohasust ka riikliku süüdistaja ja tsiviilhageja esitatud apellatsioonkaebuste tõttu. Nende viimati nimetatud apellatsioonkaebuste läbivaatamine eeldab nimelt eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsuse tegemist selle kohta, kas on asjaolusid, mis näitavad – mis puutub rahapesukuritegudesse –, et karistatavad teod ja teod, mille toimepanemises LGd ja MHd süüdistatakse, on identsed ning et need on õigusvastased ja süüksarvatavad, mistõttu kohtuasja enda sisuline lahendamine sõltub Euroopa Kohtu antavast vastusest.

- 32 Lisaks täpsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ta teeb otsuse põhikohtuasjas viimase astmena.

Eelotsusetaotluse analüüs

Vastuvõetavus

- 33 Rumeenia valitsus vaidlustab eelotsusetaotluse vastuvõetavuse. See valitsus väidab kõigepealt, et pärast LG apellatsioonkaebuse tagasivõtmist ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtul enam vaja teha otsust viimase süüdimõistmise kohta rahapesukuriteo eest. Seega ei ole tõendatud, et vastus esitatud küsimusele oleks põhikohtuasja lahendamiseks tarvilik.
- 34 Seejärel näib põhikohtuasja aluseks olevate asjaolude kirjeldus ebaselge, mis võimaldab kahelda selles, et Euroopa Kohtul on olemas kogu vajalik teave otsuse tegemiseks.
- 35 Lõpuks, vastupidi sellele, mida väidab eelotsusetaotluse esitanud kohus, ei ole Rumeenia kohtupraktikas lahknevusi seaduse nr 656/2002 artikli 29 lõike 1 punkti a, mis kordab direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punkti a sõnastust, tõlgendamisel.
- 36 Seoses sellega tuleb korrata, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale on ELTL artiklis 267 ette nähtud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö raames üksnes asja menetleval ja selles tehtava lahendi eest vastutaval liikmesriigi kohtul õigus kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse tegemiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õiguse tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud vastama (24. novembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (dokumentide võltsimine), C-510/19, EU:C:2020:953, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 37 Sellest järeldub, et eeldatakse, et liidu õigust puudutavad küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õiguse tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (24. novembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (dokumentide võltsimine), C-510/19, EU:C:2020:953, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Nimelt, nagu ilmneb ELTL artikli 267 sõnastusest endast, peab taotletavat eelotsust olema „vaja“ eelotsusetaotluse esitanud kohtul tema menetluses olevas kohtuasjas „otsuse tegemiseks“. Seega eeldab eelotsusemenetlus eelkõige liikmesriigi kohtus tegelikult pooleli olevat menetlust, mille raames palutakse sellel kohtul teha otsus, milles saab arvesse võtta eelotsust (24. novembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (dokumentide võltsimine), C-510/19, EU:C:2020:953, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 39 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu vastusest Euroopa Kohtu 6. jaanuari 2020. aasta kirjas esitatud küsimusele, et vaidlus on eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli ja et see kohus leiab, et selle vaidluse lahendamiseks peab ta sisuliselt võtma seisukoha küsimuses, kas rahapesukuriteo toimepanijaks saab olla eelkuriteo toimepanija. Nimetatud kohus võib seega esitatud küsimusele antavat vastust arvesse võtta.

- 40 Neil tingimustel ei ole ilmne, et taotletud liidu õiguse tõlgendamine ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega või et probleem on hüpoteetiline.
- 41 Lisaks, kuigi põhikohtuasja aluseks olevate asjaolude kirjeldus on väga lühike ega ole täiesti üheselt mõistetav, võimaldab see siiski mõista põhikohtuasja tähtsust. Lisaks võimaldas see Rumeenia, Tšehhi ja Poola valitsusel ning Euroopa Komisjonil esitada Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 alusel oma seisukohad.
- 42 Sellest tuleneb, et eelotsusetaotlus on vastuvõetav.

Sisulised küsimused

- 43 Esmalt tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib Euroopa Kohus eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks arvesse võtta neid liidu õigusnorme, millele liikmesriigi kohus oma küsimustes ei ole viidanud (25. aprilli 2013. aasta kohtuotsus *Jyske Bank Gibraltar*, C-212/11, EU:C:2013:270, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 44 Kuigi käesoleval juhul puudutab eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimus direktiivi 2015/849 artikli 1 lõiget 3, tuleb märkida, et nagu nähtub eelotsusetaotlusest, mõisteti LG süüdi rahapesukuriteos, millele on osutatud seaduse nr 656/2002 artikli 29 lõike 1 punktis a, millega võeti Rumeenia õigusesse üle direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punkt a ja mis kehtis põhikohtuasjas käsitletaval ajavahemikul.
- 45 Lisaks tuleb tõdeda, et direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 ja direktiivi 2015/849 artikli 1 lõike 3 sätted on sõnastatud sisuliselt sarnaselt.
- 46 Neil asjaoludel tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks esitatud küsimust mõista nii, et sellega soovitakse sisuliselt teada, kas direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, milles on ette nähtud, et rahapesukuriteo selle sätte tähenduses võib toime panna see kuriteo toimepanija, kes kõnealuse kapitali tekitas.
- 47 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei tule liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada mitte üksnes sätte sõnastust, vaid ka selle konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa see säte on (26. septembri 2018. aasta kohtuotsus *Baumgartner*, C-513/17, EU:C:2018:772, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 48 Direktiivi 2005/60 artikli 1 lõikes 1 on ette nähtud, et liikmesriigid tagavad, et rahapesu ja terrorismi rahastamine on keelatud. Selle direktiivi artikli 1 lõikes 2 on omakorda loetletud tegevused, mida juhul, kui tegu on toime pandud tahtlikult, käsitatakse rahapesukuriteona direktiivi 2005/60 tähenduses.
- 49 Direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punktis a on silmas peetud vara muundamist või ülekandmist, kui on teada, et selline vara on saadud kuritegelikust tegevusest või selles osalemisest, eesmärgiga varjata või hoida saladuses vara ebaseaduslikku päritolu või abistada kuritegelikus tegevuses osalenud isikut, et ta saaks hoiduda oma tegude õiguslikest tagajärgedest.

- 50 Direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punkti a sõnastusest nähtub, et selleks, et isikut saaks pidada rahapesu toimepanijaks selle sätte tähenduses, peab ta teadma, et nimetatud vara on saadud kuritegeliku tegevuse või selles osalemise tagajärjel.
- 51 Selline tingimus seisneb üksnes nõudes, et rahapesukuriteo toimepanija teaks asjaomase kapitali kuritegelikust päritolust. Arvestades, et see tingimus on tingimata täidetud kuriteo toimepanija puhul, kellelt see kapital pärineb, ei välista see, et ta võib olla direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punktis a osutatud rahapesukuriteo toimepanija.
- 52 Lisaks nähtub direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punkti a sõnastusest, et selles sättes viidatud süüteo koosseisule vastav tegu seisneb muu hulgas vara muundamises või ülekandmises eesmärgiga varjata või hoida saladuses selle vara ebaseaduslikku päritolu.
- 53 Kuna selline tegevus kujutab aga endast teokoosseisule vastavat tegu, mis erinevalt selle vara pelgast valdamisest või kasutamisest ei tulene automaatselt kuritegelikust tegevusest, kust see vara pärit on, võib selle toime panna nii kuriteo toimepanija, kellelt asjaomane kapital pärineb, kui ka kolmas isik.
- 54 Eeltoodust tuleneb, et direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punkti a sõnastus ei välista, et isik, kes pani toime eelkuriteo, millest pärineb rahapesu esemeks olev kapital, võib olla ka selles sättes osutatud rahapesuga seotud süüteo toimepanija.
- 55 Direktiivi 2005/60 normatiivse konteksti kohta tuleb korrata, et selle vastuvõtmise ajal kehtis raamotsus 2001/500. Vastavalt selle raamotsuse artikli 1 punktile b võtavad liikmesriigid organiseeritud kuritegevuse vastaste meetmete tõhustamiseks vajalikud meetmed, et Strasbourgi konventsiooni, eelkõige selle artikli 6 lõike 1 punkti a suhtes ei tehtaks ega hoitaks jõus reservatsioone, kui tegemist on raskete õigusrikkumistega ning igal juhul niisuguste õigusrikkumiste puhul, mille eest määratava karistuse ülemmäär on üle aasta kestev vabadusekaotus või vabadust piirav julgeolekumeede, või nendes riikides, mille õigussüsteemis on kehtestatud õigusrikkumiste alammäär, vähemalt kuus kuud kestev vabadusekaotus või vabadust piirav julgeolekumeede.
- 56 Strasbourgi konventsiooni artikli 6 lõikes 1 on ette nähtud, et iga osalisriik määratleb oma põhiseadusele ja oma õiguse põhimõtetele tuginedes „seadustes“ kuritegudena selles sättes loetletud tahtlikult toimepandud teod. Strasbourgi konventsiooni artikli 6 lõike 1 punktis a osutatud rahapesu on sisuliselt sama kui see, millele on viidatud direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punktis a.
- 57 Strasbourgi konventsiooni artikli 6 lõike 2 punkt b annab osalisriikidele õiguse ette näha, et selle artikli 6 lõikes 1 nimetatud tegusid, kui need paneb toime eelkuriteo toime pannud isik, ei loeta kuritegudeks. Nagu nähtub selle konventsiooni seletuskirjast, võtab see sätte arvesse asjaolu, et teatavates riikides ei ole eelkuriteo toimepanija oma riigisisese karistusõiguse aluspõhimõtete kohaselt toime pannud täiendavat süütegu, kui ta paneb toime selle eelkuriteo tagajärjel saadud vara rahapesu.
- 58 Sellest järeldub, et direktiivi 2005/60 vastuvõtmise kuupäeval oli direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punktis a nimetatud tegude osas Strasbourgi konventsiooni arvestades lubatav, et nende toimepanemise eest on võimalik karistada eelkuriteo toimepanijat, kuid liikmesriikidel oli lubatud sellist karistamist oma karistusõiguses mitte ette näha. Sama järeldus kehtib ka Varssavi

konventsiooni suhtes, mille artikli 9 lõike 2 punktis b on sätestatud, et võib ette näha, et selle artikli 9 lõikes 1 nimetatud tegusid, kui need paneb toime eelkuriteo toimepanija, ei loeta kuritegudeks.

- 59 Direktiivis 2005/60, mille artikli 1 lõikes 1 on ette nähtud liikmesriikide kohustus keelata teatud rahapesuna käsitatav tegevus, nägemata ette vahendid sellise keelu rakendamiseks, ja mille artikli 1 lõike 2 punktis a on rahapesu määratletud viisil, mis võimaldab – ilma et see oleks kohustuslik – karistada selles sättes osutatud tegude eest eelkuriteo toimepanijat, on liikmesriikidele järelikult jäetud õigus otsustada, kas näha selle sätte oma riigisisesse õigusesse ülevõtmisel ette sellist karistatavust.
- 60 Seda järeldust kinnitab ühest küljest direktiivi 2005/60 põhjendus 5, mille kohaselt selle direktiivi eesmärk oli olla „kooskõlas“ FATFi soovitusetega, nagu neid oli muudetud ja täiendatud 2003. aastal. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 45 aga märkis, võivad riigid FATFi esimese soovitusel kohaselt sätestada, et eelkuriteo toimepannud isikute suhtes ei saa kohaldada rahapesukuriteo eest ettenähtut, kui see on vastuolus nende riigisisese õiguse aluspõhimõtetega.
- 61 Teisest küljest, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 41 märkis, on direktiivi 2005/60 artiklis 5 sõnaselgelt tunnustatud, et liikmesriigid võivad selle direktiiviga reguleeritud valdkonnas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks vastu võtta või kehtima jätta selle direktiivi sätetest rangemad sätted. See artikkel aga, mis asub direktiivi I peatükis „Sisu, reguleerimisala ja mõisted“, on kohaldatav kõikidele selle direktiiviga reguleeritud valdkonna sätetele, et tõkestada rahapesu ja terrorismi rahastamist (vt selle kohta 10. märtsi 2016. aasta kohtuotsus *Safe Interenvíos*, C-235/14, EU:C:2016:154, punkt 78).
- 62 Samuti on oluline märkida, et nagu nähtub direktiivi 2018/1673 põhjendustest 1 ja 11, on direktiivi eesmärk võidelda rahapesu vastu kriminaalõiguse abil ja see paneb liikmesriikidele kohustuse tagada, et teatavat liiki rahapesu eest karistatakse ka juhul, kui selle on toime pannud sellise kapitali tekitanud kuritegeliku tegevuse toimepanija.
- 63 Direktiivi 2018/1673 artikli 3 lõikes 5 on nimelt ette nähtud, et liikmesriigid võtavad meetmed, millega tagada, et selle direktiivi artikli 3 lõike 1 punktis a osutatud tegevus on karistatav kuriteona, kui selle panid toime isikud, kes tegelesid või olid seotud kuritegeliku tegevusega, mille tulemusel vara saadi.
- 64 Oluline on aga märkida, et direktiivi 2018/1673 artikli 3 lõike 1 punktis a toodud tegevuse kirjeldus vastab direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punktis a osutatud tegevuse kirjeldusele.
- 65 Seega kehtestati liikmesriikidele alles direktiiviga 2018/1673, mille ülevõtmise tähtaeg möödus 3. detsembril 2020, liidu õigusest tulenev kohustus karistada eelkuriteo toimepanijat sellise vara muundamise või ülekandmise eest, mis on saadud sellisest kuritegelikust tegevusest, eesmärgiga varjata või hoida saladuses selle vara ebaseaduslikku päritolu või abistada selles kuritegelikus tegevuses osalenud isikut, et ta saaks hoiduda oma tegude õiguslikest tagajärgedest.
- 66 Järelikult tuleneb direktiivi 2005/60 normatiivsest kontekstist, et sellega ei ole vastuolus see, kui liikmesriik võtab direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punkti a vastavalt oma rahvusvahelistele kohustustele ja riigisisese õiguse aluspõhimõtetele oma riigisisesse õigusesse üle, nähes ette, et eelkuriteo toimepanijat karistatakse rahapesukuriteo toimepanemise eest.
- 67 Sellist järeldust kinnitab direktiiviga 2005/60 taotletav eesmärk.

- 68 Euroopa Kohus on nimelt otsustanud, et direktiivi 2005/60 peamine eesmärk on takistada rahandussüsteemi kasutamist rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil, nagu nähtub nii selle pealkirjast ja põhjendustest kui ka asjaolust, et direktiiv on vastu võetud rahvusvahelises kontekstis, et rakendada ja muuta liidus siduvaks soovitusi, mille on andnud FATF (vt 4. mai 2017. aasta kohtuotsus *El Dakkak ja Intercontinental*, C-17/16, EU:C:2017:341, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 69 Direktiivi 2005/60 sätted on niisiis sisuliselt ennetavat laadi, kuivõrd nende eesmärk on riskipõhise lähenemise kohaselt näha ette ennetavate ja heidutavate meetmete kogum, et võidelda tõhusalt rahapesu ja terrorismi rahastamisega ning kaitsta rahandussüsteemi tugevust ja terviklikkust. Nende meetmete eesmärk on ära hoida või vähemalt piirata sellist tegevust niipalju kui võimalik, tõkestades rahapesuga ja terrorismi rahastamisega tegelejaid kõikides etappides, mida nimetatud tegevus võib hõlmata (17. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus *Corporate Companies*, C-676/16, EU:C:2018:13, punkt 26).
- 70 Kuigi direktiivi 2005/60 põhjendusest 1 tuleneb, et see direktiiv on meede, millega lisaks karistusõigusel põhinevale lähenemisviisile „saab rahapesu tulemuslikult vältida rahandussüsteemi abil“, aitab selle direktiivi liikmesriigi õigusesse ülevõtmine, nähes ette, et selle direktiivi artikli 1 lõikes 2 nimetatud rahapesu kujutab endast kuritegu, tõhusalt kaasa rahapesu ja terrorismi rahastamise vastasele võitlusele ning rahandussüsteemi stabiilsuse ja terviklikkuse säilitamisele ning on seega selle eesmärkidega kooskõlas.
- 71 Rahapesukuriteo eest eelkuriteo toimepanija karistamine on kooskõlas ka direktiivi 2005/60 eesmärkidega, kuna nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 43 sisuliselt märkis, võib see raskendada kuritegelikku päritolu rahaliste vahendite rahandussüsteemis kasutuselevõtmist ja aitab seega tagada siseturu tõrgeteta toimimist.
- 72 Järelikult, võttes arvesse direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punkti a sõnastust, selle direktiivi normatiivset konteksti ja eesmärki, tuleb nimetatud direktiivi artikli 1 lõike 2 punkti a tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus see, kui liikmesriik võtab selle sätte oma riigisisese õigusesse üle, nähes ette, et rahapesukuriteo eest saab karistada eelkuriteo toimepanijat. Sama järeldus kehtib ka direktiivi 2015/849 artikli 1 lõike 3 punkti a kohta, kuna viimati nimetatud direktiiv piirdus selles osas direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punkti a asendamisega, ilma et selles oleks tehtud olulisi muudatusi.
- 73 Kuivõrd eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib sisuliselt teada, kas selline tõlgendus on vastuolus *ne bis in idem* põhimõttega, siis tuleb meenutada, et vastavalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 51 lõikele 1 on harta sätted ette nähtud liidu institutsioonidele ja liikmesriikidele liidu õiguse kohaldamise korral.
- 74 Tuleb samuti korrata, et *ne bis in idem* põhimõttele on osutatud EIÕK protokollis nr 7 artiklis 4 ja harta artiklis 50, milles on sätestatud, et „[k]edagi ei tohi uuesti kohtu alla anda ega karistada kuriteo eest, milles ta on liidu territooriumil seaduse järgi juba lõplikult õigeks või süüdi mõistetud“.
- 75 Kuigi EIÕKga tunnustatud põhiõigused on liidu õiguse üldpõhimõtted, nagu kinnitab ELL artikli 6 lõige 3, ning kuigi harta artikli 52 lõikes 3 on sätestatud, et hartas sisalduvate selliste õiguste tähendus ja ulatus, mis vastavad EIÕKga tagatud õigustele, on samad, mis neile nimetatud konventsiooniga ette on nähtud, ei kujuta viimane endast liidu õiguskorda formaalselt kuuluvat õigusinstrumenti seni, kuni Liit ei ole konventsiooniga ühinenud. Harta artiklit 52 puudutavates

selgitustes on märgitud, et selle artikli lõike 3 eesmärk on tagada vajalik kooskõla harta ja EIÕK vahel, „ilma et sellega kahjustataks liidu õiguse ja Euroopa Liidu Kohtu sõltumatust“ (20. märtsi 2018. aasta kohtuotsus *Garlsson Real Estate jt*, C-537/16, EU:C:2018:193, punktid 24 ja 25 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 76 Seetõttu tuleb esitatud küsimuse analüüsimisel lähtuda hartaga ja eriti selle artikliga 50 tagatud põhiõigustest (20. märtsi 2018. aasta kohtuotsus *Garlsson Real Estate jt*, C-537/16, EU:C:2018:193, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 77 Harta artikli 50 sõnastusest endast tuleneb, et selle kohaselt on keelatud sama isiku suhtes kriminaalmenetluse läbiviimine või tema kriminaalkorras karistamine sama süüteo eest rohkem kui üks kord (5. aprilli 2017. aasta kohtuotsus *Orsi ja Baldetti*, C-217/15 ja C-350/15, EU:C:2017:264, punkt 18, ning 20. märtsi 2018. aasta kohtuotsus *Garlsson Real Estate jt*, C-537/16, EU:C:2018:193, punkt 36).
- 78 Mis puutub eelkõige keeldu viia sama isiku suhtes läbi mitu kriminaalmenetlust sama süüteo eest (*ne bis in idem*), siis Euroopa Kohtu praktika kohaselt on sama süüteo olemasolu hindamiseks asjakohane kriteerium identsed teokoosseisule vastavad faktilised asjaolud, mida tuleb mõista kui konkreetsete omavahel lahutamatu seotud asjaolude kogumit, mille tulemusel asjaomane isik on lõplikult õigeks või süüdi mõistetud. Nii on harta artikli 50 kohaselt keelatud identsete tegude eest nende tegude suhtes läbi viidud erinevate menetluste tulemusel määrata mitu kriminaalõiguslikku laadi karistust (vt 20. märtsi 2018. aasta kohtuotsus *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, punkt 35, ning 20. märtsi 2018. aasta kohtuotsus *Garlsson Real Estate jt*, C-537/16, EU:C:2018:193, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 79 Selleks et kindlaks teha, kas niisugune konkreetsete asjaolude kogum on olemas, peavad liikmesriigi pädevad asutused kindlaks tegema, kas kahes menetluses käsitletavate teokoosseisule vastavad faktilised asjaolud sisuliselt moodustavad ajaliselt, ruumiliselt ja esemeliselt lahutamatu seotud tegevuste kogumi (vt analoogia alusel 18. juuli 2007. aasta kohtuotsus *Kraaijenbrink*, C-367/05, EU:C:2007:444, punkt 27, ning 16. novembri 2010. aasta kohtuotsus *Mantello*, C-261/09, EU:C:2010:683, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 80 Lisaks ei ole tegude õiguslik kvalifitseerimine liikmesriigi õiguses ja kaitstav õigushüve sama süüteo olemasolu kindlakstegemisel asjakohased, kuna harta artikliga 50 tagatud kaitse ulatus ei tohi liikmesriigiti erineda (20. märtsi 2018. aasta kohtuotsus *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, punkt 36, ning 20. märtsi 2018. aasta kohtuotsus *Garlsson Real Estate jt*, C-537/16, EU:C:2018:193, punkt 38).
- 81 Seega tuleb asuda seisukohale, et harta artikliga 50 ei ole vastuolus see, kui eelkuriteo toimepanijat süüdistatakse direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punktis a viidatud rahapesus, kui menetluse aluseks olevad teod ei ole eelkuriteo koosseisu kuuluvate tegudega identsed, kuna nende teokoosseisule vastavate faktiliste asjaolude samasust tuleb hinnata käesoleva kohtuotsuse punktides 78–80 osutatud kriteeriumi alusel.
- 82 Ent nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 52 ja 53 sisuliselt märkis, kujutab rahapesu direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punkti a tähenduses – see on eelkõige vara muundamine või ülekandmine, kui on teada, et selline vara on saadud kuritegelikust tegevusest või selles osalemisest, eesmärgiga varjata või hoida saladuses vara ebaseaduslikku päritolu – endast eelkuriteo moodustavast tegevusest eristatavat tegevust, isegi kui selle rahapesu on toime pannud selle eelkuriteo toimepanija.

- 83 Lõpuks tuleb korrata, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peab seaduse nr 656/2002 artikli 29 lõike 1 punkti a kohaldamise kontekstis tagama, et järgitakse *ne bis in idem* põhimõtet ja kõiki asjasse puutuvaid põhimõtteid ning põhiõigusi, mis on põhikohtuasja süüdistatavatele antud hartaga (vt selle kohta eelkõige 8. septembri 2015. aasta kohtuotsus Taricco jt, C-105/14, EU:C:2015:555, punkt 53, ning 5. juuni 2018. aasta kohtuotsus Kolev jt, C-612/15, EU:C:2018:392, punkt 68), eelkõige kuritegude ja karistuste seaduses sätestatuse põhimõtet (5. detsembri 2017. aasta kohtuotsus M.A.S. ja M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punkt 52) ning harta artiklis 49 osutatud karistuste proportsionaalsuse põhimõtet.
- 84 Põhikohtuasjas on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kontrollida, kas harta artikkel 50 on kohaldatav, ja sellega seoses kontrollida, kas seoses eelkuriteoga on tehtud kohtuotsus kriminaalasjas, millega selle toimepanija on lõplikult õigeks või süüdi mõistetud. Käesoleval juhul on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne analüüsida, kas eelkuriteoga seotud kriminaalasja lõpetamine kujutab endast tõepoolest kriminaalasjas tehtud jõustunud kohtuotsust.
- 85 Harta artikli 50 järgimise tagamiseks peab ta kontrollima, et eelkuriteo – see on maksupettuse – koosseisu tunnused ei ole identsed nendega, millega seoses LGd seaduse nr 656/2002 artikli 29 lõike 1 punkti a alusel süüdistatakse, võttes arvesse käesoleva kohtuotsuse punktides 78–80 esitatud täpsustusi. *Ne bis in idem* põhimõtte rikkumine on välistatud juhul, kui tuvastatakse, et teod, mille alusel alustati LG suhtes seaduse nr 656/2002 artikli 29 lõike 1 punktile a tuginedes kriminaalmenetlus rahapesu süüdistuses, ei ole identsed nendega, mis moodustavad maksupettuse eelkuriteo, nagu nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust.
- 86 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2005/60 artikli 1 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, milles on ette nähtud, et rahapesu selle sätte tähenduses võib toime panna see kuriteo toimepanija, kes tekitas asjaomase kapitali.

Kohtukulud

- 87 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta direktiivi 2005/60/EÜ rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta artikli 1 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, milles on ette nähtud, et rahapesu selle sätte tähenduses võib toime panna see kuriteo toimepanija, kes tekitas asjaomase kapitali.

Allkirjad